

Z STEFAN
ZWEIG

Frica • Scrisoare
de la o necunoscută

Traducere din limba germană
de Gabriella Eftimie

POLIROM
2017

Cuprins

Frica	5
Scrisoare de la o necunoscută.....	115

Micul proces era pe terminate. Fata negă la început acuzațiile cu o voce stinsă, însă cu ochii plecați timid și cu umerii tremurând suspect. Guvernanta depuse mărturie împotriva ei: o auzise amenințând că o să arunce căluțul pe geam, lucru pe care copilul încercă să-l nege, dar degeaba. Urmă o mică scenă, cu lacrimi și disperare. Irene se uită la bărbatul ei; avea impresia că se decide soarta ei, nu cea a copilului. S-ar putea să fie nevoită să-l înfrunte și ea în ziua următoare, cu umerii scuturându-i-se de plâns și aceeași voce frântă. Bărbatul ei o privi încruntat pe fetiță atâta timp cât aceasta se încăpățâna să mintă, după care o obligă să cedeze, vorbă după vorbă, fără să se enerveze vreo clipă din cauza tăgăduirii ei. Dar când tăgada se transformă într-o stare de îmbufnare, îi vorbi cu bunăvoință, dezvăluind cauza lăuntrică a actului ei, scuizând-o în același timp și explicând că acționase în felul acela șocant și absurd fără să se gândească la cât de tare o să-l rănească pe fratele ei. Și astfel îi explică fetiței – care era din ce în ce mai nesigură – că actul ei e de înțeles, dar, în același timp, și condamnabil, până când aceasta izbucni în lacrimi și începu să plângă sfâșietor. Și, în curând, copilul

recunoscu tot, bălăindu-se și sughițând prin torentul de lacrimi.

Irene se repezi s-o îmbrățișeze, dar micuța o împinse înapoi, furioasă. Și soțul ei scutură din cap, semn că prea se grăbea să-i plângă de milă și asta fiindcă nu voia să lase fapta nepedepsită. Îi interzise să meargă la o petrecere apropiată, lucru pe care fetița îl aștepta cu nerăbdare deja de mai multe săptămâni, drept care pedeapsa, deși neînsemnată, o lovi drept în inimă. Își ascultă sentința plângând în hohote; băiatul începu să chiuie bucuros, dar manifestarea lui malițioasă prematură atrase asupra lui o sancțiune rapidă: tatăl îi interzise și lui să participe la petrecerea pentru copii, din cauză că se bucurase de nefericirea surorii lui. Triști și consolati doar de faptul că erau complici prin pedeapsa lor, cei doi se retraseră, iar Irene rămase singură cu bărbatul ei.

În sfârșit, se gândi Irene brusc, în sfârșit i se oferea ocazia perfectă să înceteze cu insinuările și să vorbească fără ascunzișuri, o șansă să mărturisească totul folosindu-se de pretextul discuției despre vinovăția fetiței. Dintr-odată, fu copleșită de un sentiment de ușurare gândindu-se că totuși e în stare să mărturisească totul și să ceară îndurare, cel puțin într-o formă voalată. Pentru că dacă îi accepta pledoaria

pentru copil, pentru ea ar fi fost ca un semn de bun augur și știa că atunci probabil ar fi îndrăznit să vorbească și în numele ei.

— Spune-mi, Fritz, începu ea, chiar nu vrei să-i lași pe copii la petrecerea de mâine? O să fie foarte măhniți, mai ales aia mică. Până la urmă, n-a fost chiar așa de grav ce-a făcut. De ce vrei s-o pedepsești atât de dur? Chiar nu ți-e milă de mititică?

Soțul ei o privi. Apoi se așeză încet, liniștit. Părea dornic să discute subiectul pe îndelete și Irene, temătoare și, în același timp, plăcut surprinsă, presimți că soțul ei avea să-i demonteze fiecare argument, cuvânt cu cuvânt. Fiecare părțică din ea aștepta sfârșitul acelei pauze pe care el o prelungea – nu se știa dacă o făcea dinadins, sau era doar adâncit în gânduri.

— Mă întrebi dacă mi-e milă de ea. Nu pot decât să-ți răspund: „nu”, astăzi nu-mi mai este milă. Acum se simte ușurată, după ce a fost pedepsită, chiar dacă e amărâtă din cauza pedepsei. Nefericită a fost ieri, când a aruncat căluțul ăla făcut bucăți în cuptor și cei ai casei îl căutau cu toții, în timp ce ea tremura de frică gândindu-se c-o să-l descopere până la urmă. Frica e mai rea decât pedeapsa

pentru că pedeapsa e totuși ceva definit, și indiferent că e prea mare sau prea mică, e mai bună decât nesiguranța aceea oribilă și suspansul interminabil pe care-l simțea mai devreme. De îndată ce și-a aflat pedeapsa, s-a simțit ușurată. Nu te lăsa păcălită de lacrimile ei: lacrimile acelea au năvălit la suprafață abia acum, pentru că până acum le reprima. Și pe dinăuntru doare mai mult decât pe dinafară. Dacă n-ar fi copil sau dacă am reuși să-i citim cumva gândurile, cred c-am descoperi că, de fapt, se bucură, în ciuda pedepsei și a lacrimilor și e sigur mai veselă decât ieri, când nu părea să aibă nici o grijă pe lume și nimeni n-o bănuia de nimic.

Irene ridică privirea. I se părea că fiecare cuvânt era îndreptat împotriva ei. Dar el nici n-o băgă în seamă, interpretându-i, probabil, greșit gestul, ci continuă netulburat:

— Sunt sigur că-i așa. Poți să ai încredere în mine. Am mai văzut astfel de manifestări la tribunal sau când făceam investigații. Inculpații suferă mai mult din cauza secretoșeniei, când se simt amenințați și se întreabă când o să fie dați în vileag, presați la modul cel mai crud posibil de necesitatea de-a apăra o minciună față de mii de atacuri secrete. E teribil să

urmărești un astfel de caz în care judecătorul are deja totul gata servit – vinovăția acuzatului, dovada, poate deja chiar și verdictul, doar confesiunea nu e încă pe nicăieri, e zăvorâtă undeva înăuntrul inculpatului și oricât s-ar strădui, nu reușește s-o scoată de acolo. E exasperant să-l vezi pe inculpat cum se zvârcolește și se agită din cauză că trebuie să smulgi acel „da” de la el ca pe un cârlig din carnea care opune rezistență. Uneori i se blochează în gât și totuși o putere irezistibilă îl obligă să-l scoată la lumina zilei. Inculpatului îi vine să vomite, e pe cale să rostească cuvântul, dar în clipa următoare o putere malefică pune stăpânire pe el, acel simț inexplicabil al sfidării și al fricii, și-l face să-l înghită din nou. Și lupta începe iarăși. Uneori judecătorii suferă mai mult decât victimele. Asta deși inculpații îl consideră dușman pe judecător, când, de fapt, el încearcă să-i ajute. În calitate de avocat al apărării, e treaba mea să-i instruiesc să nu-și mărturisească vina, să se agațe de minciună și s-o consolideze, dar uneori nu îndrăznesc s-o fac cu adevărat, din inimă, pentru că minciuna aceasta îi face să sufere mai mult decât dacă și-ar mărturisi crima și ar suporta consecințele. De fapt, încă nu înțeleg cum poate cineva să comită o

crimă, fiind conștient de pericol, apoi să nu aibă curajul să mărturisească. Mie frica aceea meschină de cuvinte mi se pare mai jalnică decât orice crimă.

— Vrei să spui... că de fiecare dată... că doar frica e... cea care îi împiedică pe oameni să spună adevărul? Nu poate fi... nu crezi că ar putea fi din cauza rușinii... a rușinii de a se expune în fața atâtor oameni?

Bărbatul ei ridică ochii surprins. Nu era obișnuit să audă replici din partea ei. Dar cuvântul folosit de ea îl fascinase în mod evident.

— Din cauza rușinii, zici... ei bine, rușinea e tot un soi de frică... dar una mai bună, o frică nu de pedeapsă, ci de... da. Înțeleg...

Se ridică în picioare, neobișnuit de agitat, și începu să se plimbe de colo-colo. Ideea părea să-i fi atins o coardă sensibilă și să fi trezit ceva în el. Dintr-odată se opri.

— Recunosc... rușinea față de oameni, de străini... de gloata care înghite problemele altora din ziare ca pe un sendviș... Oricum, ar putea măcar să își recunoască păcatul față de apropiații lor... Ți mai amintești de incendiatorul ăla pe care l-am reprezentat anul trecut? Ți mai amintești de incendiatorul ăla care a început să se atașeze de mine într-un